

Да посрещнем нашите съседи с “Добре дошли в окръг Мехединци”

Окръг Мехединци, чието име означава „тези от Мехадия“, се появява като административна единица към края на XV в., на мястото на окръг Мотрулуй и на част от окръг Балтъ.

Първите следи от човешки поселища, открити в тази част на карпато-дунавско-понтийския регион, са още от примитивните комуни, датиращи от края на палеолита. Най-старите археологически следи, открити в Окръг Мехединци, датират от края на горния палеолит (около 12000 години пр.н.е.), така, както са били открити в Пещерата на Клименте от Дубова, Дунавските басейни.

Като сцена на събития, с които се свързва възникването на румънската идентичност, окръг Мехединци запазва важни исторически реликви. Напряко през нея е преминал Траян, римският император, заедно с римската армия във Втората Дакийска война, като единият от подстъпите, които римляните атакували през 105 г. от н.е., входът към провинция Дакия, е бил разположен в Дробета. Тук архитектът Аполодор от Дамаск е построил мост над река Дунав, най-дръзкото произведение на римската инженерна мисъл. Замислен да свърже Римската Империя и провинция Дакия, мостът имал дължина от 1135 метра, широчина 14,55 м и е над 20 пилона във водата на река Дунав. До един доста късен период мостът е осигурявал връзките между Дакия и Римската Империя. До днес са се запазили опорите на моста на двата бряга – румънския и сръбския.

В дакия край на този мост е построен върху местно селище лагерът Друбета, който по-късно се превърнал в „общината на Хадриан“ и през който един след друг минали V Македонски легион, VII легион Клаудия и IV легион Флавия. С течение на времето в северната част на лагера се сформирал цивилният град Дробета.

Римският лагер е поддържал връзки с големи военни селища, разположени на бреговете на Истър, като неговото съществуване е констатирано без прекъсване и след така нареченото оттегляне на римляните от провинция Дакия, по времето на Аурелиан. Той е служил за военна база на Източната империя или за първостепенен отбранителен пункт по пътя на варварите.

В последствие по тези земи са заселени рицарите йоанити от унгарските крале. После са преминали в ръцете на владетели, сядали на трона на румънската държава, които са им връчили Северинската парична грамота.

От етимологична гледна точка думата Мехединци има два възможни произхода: единият е латински, което би трябвало да идва от античното „mediam“, римска колония в близост до селището Мехадия (от съседната окръг Караш-Северин) и още един – унгарски: „méhészkedés“, което би означавало пчеларство („méhek“ означава пчела). Образът на пчелата в хералдиката на Мехединци като че ли потвърждава втория възможен етимологичен произход. От друга страна историкът Богдан Петричейку Хашдеу потвърждава в произведението си „Критична История на Румънците“ първата хипотеза, уточнявайки, че името Мехединци идва от „mehedinski“, славянски термин, обозначаващ територията, разположена около град Мехадия, местност, разположена на територията на съседната окръг Караш-Северин, граничеща с Мехединци.

Окръгът е изключително живописен, благодарение на формите на релефа. В северната ѝ част са разположени невисоки планини (между 1200 и 1500м); след тях идва ерозивно плато, формирано в кристални и варовикови скали с много дефилета, долини, пещери и след тях са полегатите била на олтенската хълмовидна платформа, губещи се неусетно в Дунавската равнина.

Да се представим на нашите съседни

Мехединци е един регион с компактен румънски характер, който запазва особено силно самосъзнанието си за римски произход. В източната част окръгът има дълготрайни и внушителни селища на хора, гордеещи се с произхода си, така наречените „боляри от Мотру“, прекъсвани на места от цигански села, бивши манастирски роби. В централната част се срещат нови селища от колонизатори. Бедността на земята определя, най-вече в северната и в източната част на окръга, една силна емиграционна вълна към градовете от зона Банат (буфани) или към Хунедоара (голани).

Северната част на окръга обхваща селищата, разположени по подпланинските пътища. Като цяло това са малки, прастари села, разпръснати из питомни и диви земи, в които основното занимание на хората е горското стопанство и отглеждането на кози. Съществуват малко добивни занаяти, мед в Бая-де-Арамъ, варовик в Гура-Въи, или лигнит. Животът на селата от региона е свързан със селищата, разположени във Валя Черней, отвъд планините, с което селата делят владението над тези земи.

Западната част, бившият окръг Мотрулуй, е формирана от селища и махали, подредени по поречието на тази река и на притоците ѝ, както и по пътя, водещ от Дробета Турну-Северин към Търгу Жиу, отвъд хълмовете. Това са обикновени речни махали, чийто социален живот има същите характеристики като този във Валя Жиулуй. Населението разпределя занаятите между лесничейство, животновъдство и едно недостатъчно селско стопанство. Недостигът на тези занаяти се компенсира с развитието на превозачеството и на търговията с битум, сол и т.н., които търговците превозват от планината към равнините, донасяйки на тяхно място хранителни продукти.

Южната зона, бившият окръг Балта, има изобилие от големи и на рядко разположени равнинни села, намиращи се върху тераси или поречия, на кръстопътища и с население, занимаващо се на първо място със селско стопанство. Тук социалният живот има общия характер на живота от равнината на Олт. Тази част на окръга е зоната на постоянен контакт с населението отвъд Дунава, което в голяма степен също е румънско, по поречието на р. Тимок.

Окръгът има характерно, собствено пристанище с особена красота и цвят, с някои банатски влияния. Обичаите са пазени яростно и с религиозно преклонение най-вече в планинската част на окръга, фолклорът съчетава хармонично елементи, специфични за Банат и Горж.

Майсторството в изработката и красотата на традиционната носия, на традиционните обичаи и навици от Мехединци се показват в рамките на множество търгове, празници и фестивали, организирани ежегодно в някои селища от окръга. Всяка година през май месец се организира чудесният празник на люляка в единствената по рода си гора от диви люляци на територията на Европа, Люляковата Гора до комуна Поноаре. Пак през май месец в Сисечи се провежда и Фестивалът на Керамиката „Съдове и сарми“, а в началото на месец септември в Свиница е празникът на Смокините.

Турну Северин, типичен румънски град, бивша банатска крепост, днес приютява както потомци на административен буржоазен апарат със силна идентичност, така и на едри индустриалци. Тук се намират румънските корабостроителници, в които е построена голяма част от флотилията на румънското речно корабоплаване. Мекият климат, спомените от римско време, паркът на розите и неизброими туристически забележителности превръщат общината, седалище на окръга, в перфектната дестинация за почивка и откриване на нови, неповторими места, заредени с история и една особена живописност.

Да покажем на съседите наши любими места

Дробета Турну-Северин, общината, административен център на окръга, е без съмнение отправната точка към повечето от туристическите дестинации в окръга. Оттук можете да стигнете с влак до Върчорова, Оршова, Бъиле Херкулане, Мехадиа и Стрехайа; с автомобил стигате до Поноаре, за да посетите Моста на Господ и Люляковата Гора, до Бая-де-Арамъ, до Манастира Тисмана и по-нататък до Търгу Жиу, също така можете да се разходите пеша до Манастира Тополница, разположен в забележителна позиция на едноименния хълм. Отново от Дробета с корабче по река Дунав могат да се предприемат чудесни екскурзии и можете да се насладите на формите на релефа, внимателно изваян от водите на Дунав срещу течението през Железни Врата към Върчорова, Оршова и Базиаш в Клисурата на Дунава, а по течението към Калафат и Корабия.

В окръг Мехединци ще открием едни от най-красивите и уникални природни резервати в Румъния и може би в югоизточната част на Европа. Карстовият комплекс Поноаре, разположен на 5 км югозападно от Бая де Арамъ, на територията на комуна Поноаре, синтезира на територия от 100 хектара най-оригиналните карстови феномени на територията на Румъния: слепи долини, пещери, полета с кари и известният естествен мост, наричан и Моста на Господ, който се е формирал след срутване на тавана на една пещера. Със своята дължина от 27 метра, широчина от 9 метра и височина от 14 метра, единственият естествен мост в Европа приютава шосето, свързващо Бая де Арамъ и Дробета Турну Северин.

Комуната Чирешу е в близост до една от най-дългите пещери в Румъния, около която се е формирал цялостен резерват. Пещерата Тополница е втората по дължина пещера в страната и е на 17-то място в света (10,330 метра); тук водите на река Тополница са прокопали една дълбока долина, а под близкия хълм има подземен сектор на течението на реката.

Емблематични за Мехединци без съмнение са Дунавските казани, една част от дефилето на р. Дунав, намиращ се в пресечната точка между течението на реката и Карпатите. На дължина от 9 км старата европейска река предлага незабравима, интересна и грандиозна гледка, докато течението на водата се стеснява, на места достигайки до 230 м. В тези части реката е ограничена от вертикални скални отвеси, на дълбочина до около 75 м и с приблизителен дебит от 5 м/сек. Двата сектора на реката по течението надолу от Оршова носят представителното название Големите Казани и Малките Казани. Големите Казани имат ориентировъчна дължина 4 км, вмъквайки се между масивите Чукарул Маре (на територията на Румъния) и Велики Стрбак (на територията на Сърбия). На свой ред Малките Казани се простират на дължина от около 3 км и са позиционирани между масивите Чукарул Мик и Мали Стрбак.

Целият този окръг е част от Национален Парк Железни Врата. В близост до залива Мракониа, в който е разположен малък ортодоксален манастир със същото име, може да се забележи издълбаният в скалата образ на Дечебал, който има внушителни размери: 40 м височина и 25 м широчина. В околностите се срещат редки видове растения, преобладават средиземноморските: бял ясен, махалебка, космат дъб и редки видове като Банатското лале и Райхенбахова перуника.

Разнообразието на туристически обекти се допълва от безброй старостилни ортодоксални манастири и църкви, повечето от тях стари и представителни за културата на румънския народ, така че са неразделна част от националното богатство. Дървените църкви от Годяну и Исверна, и двете носещи името храм на Светите Воеводи и датирани от XVIII в., са представителни за историческите паметници с религиозна фолклорна архитектура от окръга. Към всичко това можем да добавим и Манастира Гура Мотрулуй, известен с факта, че е приютил първото училище в Мехединци, неин ктитор е великият воевода Нягое Басараб.

Да представим на съседите наши водещи организации

Най-представителната организация за Мехединци е Хидроелектрика Железни Врата I и II, най-голямата хидроцентрала на река Дунав.

На 1 януари 1964 г. е създадено Централно Предприятие Хидроелектрика Железни Врата, с предмет на дейност надзор на инвеститорските работи и с цел създаване на хидроенергийна и навигационна система (ХЕНС), наречена Железни врата. В съответствие с разпоредбите на Договора и Конвенциите между Румъния и бившата Република Югославия, строежът е започнал на 7 септември 1964 г., строителните работи са приключени на 16 май 1972 г.

Строителните дейности за осъществяване на главния обект са се развивали на две строителни площадки – едната румънска, другата – югославска, в периода 1965 – 1971 г. Въз основа на договора от 19 февруари 1977 г., сключен между правителствата на Румъния и Югославия относно условията за разширяване сътрудничеството за използване на хидроенергетичния потенциал на р. Дунав, са започнати подготвителни работи за построяване на ХЕНС Железни Врата II, чието строителство е започнало на 3 декември 1977 г.

Сега Филиалът Хидроцентрали Железни Врата включва Хидроенергийна и Навигационна Система Железни Врата I, Хидроенергийна и Навигационна Система Железни Врата II и допълнителна централа Гогошу. С инсталационна мощ от 1080 MW, Железни Врата I е най-голямото хидроенергетично съоръжение в Румъния. По течението на реката са и Железни Врата II, с инсталационна мощност от 250 MW. И двете хидроцентрали се експлоатират в партньорство със сръбската страна, като румънската и сръбската централи на Железни Врата I имат общо 2160 MW, а тези в Железни Врата II имат 500 MW. Централата на Железни Врата I е разположена на 15 км срещу течението спрямо гр. Дробета Турну-Северин, а Централата на Железни Врата II е на 60 км по течението.

Речното плаване по Дунав е осигурено чрез шлюзове, реализирани на двата бряга и на двата обекта, като те заедно имат капацитет на трафик, възлизащ на 52,4 милиона тона/ година за минаване през шлюз в едната посока и 37,2 милиона тона/ година за минаване през шлюз в двете посоки.

Системата Железни Врата I е една от най-големите хидротехнически конструкции на територията на Европа и най-голямата по течението на Дунав. Езерото за събиране на водата с обем от над 2200 млн. куб. м се простира от преградната стена до пресечната точка на вливане в река Тиса. Като цяло езерото обхваща зоната на Дунавското Дефиле, най-голямото дефиле в Европа, разположено между селищата Базиаш и Оршова. Зоната Железни Врата има богат археологичен, исторически и туристически потенциал. С цел защита на изключителния природен хабитат зоната на дефилето на Дунава е включена в Природен Парк Железни Врата.

Да кажем на съседите защо Думитру Гиацъ означава много за нас

Думитру Гиацъ е един от най-добре котиращите се художници в румънските аукционни къщи, с работи, отличаващи се с единствена по рода си композиция и изключителна цветова гама.

Роден в Колибаши през 1888 г. (поради този факт неговото име често придобива формата Думитру Гиацъ Колибаши), той пристига през 1908 г. в Букурещ, където се наема като лаборант в Института, ръководен от доктор Йоан Кантакузино. Запознава се с художника Артур Верона, който е изненадан от художествената страст и талант на младия Гиацъ. Верона го насърчава и му помага да развие артистичния си талант, напътствайки го отблизо около 3 години.

Намирайки подкрепа и у доктор Кантакузино, Гиацъ получава стипендия в Париж, където следва в Академия Рансон и Академия Делеклюз. Там той се запознава с техниките на пост-импресионизма, които в последствие ще приложи в своите творби по оригинален начин.

Румънският характер, битът на селяните, зеленото и кафявото от народната керамика, изработвана в региона, игрите на цветове в корите на дърветата в Олт са отправните точки на изкуството и стила на художника Гиацъ. Той е успял да обхване в своите творби един цялостен специфичен характер на румънците, устойчивостта на селския бит, толкова дълбоко вкоренена в историята на земите в Мехединци. Думитру Гиацъ е бил привлечен от темите, в които най-добре е намирал израз неговият дух на селянин от Олт, наследник на безкрайна опитност, наситен с емоциите, оставени в духа на предците му и в неговия собствен дух от селския живот, с неговите малко на брой аспекти, но толкова типични за румънското селско огнище.

Думитру Гиацъ е рисувал натюрморти („Натюрморт с риби“, „Натюрморт с ябълки“, „Натюрморт с цветя“), пейзажи („Почивка в гората до Бая де Арамъ“, „Зима в Чернадие“, „Зима в Букурещ“, „Морски пейзаж“, „Селска улица“, „Камбанария на църквата в Алмаж“) и композиции в ярки цветове, с влияния от фолклора („Търг на съдове“, „На търга за зърно“, „Гробницата на Илиеш“, „Майки и деца“). Година преди смъртта си, настъпила през 1972 г., дарява колекцията си от произведения на изкуството и жилището си на румънската държава с условие, че жилището му ще стане музей след смъртта на съпругата му, Аурелия.

Редица други румънски известни личности са с произход от Мехединци. Йоан Йовиц-Попеску, съвременен физик, номиниран през 1981 г. за Нобелова Награда за Физика за неговите заслуги в мултифотонната и лазерната спектроскопия, бил е директор на Института по Атомна Физика в Мъгуреле и ректор на Букурещкия Университет през 1981 – 1989 г.

Шербан Чокулеску (1902 – 1988 г.), известен литературен критик и историк на европейско ниво, е получил образованието си във френската критична школа. Написал е многобройни томове, посветени на класиците на румънската и френската литература. Рафиниран интелектуалец, полемичен и колоквиален дух в литературния живот, той е бил блестящ професор и директор на Библиотеката на Румънската академия в Букурещ. Ученият Щефан Одоблежа (1902 – 1978 г.) е създател на обобщената кибернетика и автор на Консонантната Психология (1938, 1939 г.), в които той лансира важни универсални закони, носещи неговото име, между които и законът за обратната връзка, позната днес под наименованието кибернетичен фийд-бек.

Мехединци е дал на научната общност и изключителни лекари. Йоан Жиану (1880 – 1972 г.) е бил лекар, чийто изследвания са имали световен отзвук в съдовата хирургия, автопластията, хетеропластики носят неговото име. Създал е хирургична лаборатория на болницата Колентина и клинично-хирургичен институт Букурещ, който е и ръководил през периода 1928 – 1948 г.

Да разкажем на съседите една наша история

Народната мъдрост и въображение на населението на Мехединци са допринесли във времето за появяването на митове и легенди. Една от тях разказва за кръст, разположен върху една скала във Валя Черней, на височина от 640 м. Кръстът е бил построен първоначално от местното население като място за почивка по пътя им към други зони, разположени в близост, а след това – по време на австрийското владичество – заради една красива легенда, позната и като легендата от Домоглед, е влязъл окончателно в топонимията на зоната.

Легендата разказва за един австрийски барон, който искал да омъжи дъщеря си и тъй като имал много кандидати за ръката ѝ, му дошла идеята да ги подложи на изпитание за кураж и сръчност. Кандидатите били призовани да се изкачат с коня си до онова място, до което човек можел лесно да ги забележи от населеното място. Тясната пътека, скалните прагове, пропастта, зейнала от лявата страна на пътеката, не били по силата на всеки. Някои се отказали от самото начало, други се опитали, но нямали кураж да се изкачат до горе и се връщали обратно. Само един от тях, един лейтенант в граничен полк, разквартируван в селото, успял да се изкачи до горе, но имал нещастие когато стрелял с пистолета си, за да го чуят хората долу, да му се изплаши конят и да скочи заедно с ездача си в пропастта. За тази героична постъпка хората, впечатлени от куража му, поставили на това място кръст в негова памет.

Легендата за битката на Херкулес с хидрата разказва как някога в долината Черна Херкулес, познат в местния фолклорен език като Йован Йоргован, преследвал хидра, която се скрила в района на Клошанилор. Там, горе, на връх планина Ошля, Йован изпитвал огромния си меч върху една огромна скала, която се сгромолясала и така се получил мостът при Поноаре. В зоната Кеи Коркоайей или Кей луй Херкуле, както ги нарича местното население, към изворите на Черна, се осъществява първата битка с хидрата, в която Херкулес ѝ отсича една от петте глави, а хидрата бяга през глава, изсичайки път през планината и оставя след себе си това криволичещо странно трасе, изкопано във варовика на долина Черна, надявайки се, че ще успее да стигне до един от седемте чудотворни извора, за да си възвърне силите. Но Херкулес стига първи, потапя се, взима сила и всеки път отрязва на хидрата по още една глава. От благодарност, както разказват легендите, хората изсекли тук в планината една огромна статуя, която днес носи името „бюстът на Херкулес“. По същия начин се развива и битката при втория извор, след която хидрата, останала само с две глави, бяга по долината Черна надолу към Дунава. Херкулес я застига при Топлец. Отново надвита, хидрата бяга от устието на Черна на Дунава нагоре към Казаните и се скрива в пещерата, която днес се нарича „Дупката с муха“ или „Дупката на отровната муха“. Тук Йован Йоргован или Херкулес хваща хидрата и я убива. Легендата казва, че след като е убил хидрата, лятото преди пещерата да бъде наводнена от водите на езерото Железни Врата, от нея излизали рояци отровни мухи, които убивали добитъка.

Най-красивата легенда на Мехединци разказва, че преди много време по днешните земи на комуната Поноаре живял самият Нечестив. Хората, наситили се на злините, които той правел, поискали от Господ да ги избави от него. Така че Господ ударил с дланта си по тавана на пещерата, в която Дяволът спял и той се срутил над входа. Нечестивият обаче се отървал като излязъл под хълма през другия вход на пещерата, който води до езерото Зътонул Маре. Закачил се с ноктите си за върха на хълма на пещерата, оставяйки дълбоки следи във варовика (полетата с кари Афродита и Клеопатра). След това казват, че Дяволът се изкачил на Дяволската Скала, откъдето дебнел хората, влизачи в пещерата, които понякога удавял в езерото Зътонул Маре.

